

Posudek

Srpová, Jasmína: Handicap jako příležitost. Bakalářská práce. Univerzita Karlova, Fakulta humanitních studií, Studium humanitní vzdělanosti. Praha 2022, 75 str. textu, dvě přílohy.

Jasmína Srpová si ve své bakalářské práci položila dvě základní otázky: jednak *přiznanou* otázku vnímání handicapovaného jedince jeho sourozenci a vztahu sourozenců k němu, jednak *nepřiznanou* otázku vlivu intelektu člověka na zvládnutí tělesného handicapu a přijetí tohoto omezujícího faktoru jako celoživotní výzvy při osobní seberealizaci.

Odborný cíl je podnětný, neotřelý, ale také vyžadující hledání cesty k smysluplnému naplnění. J. Srpová zvolila pro svůj výzkumný záměr studium životních osudů a vědeckých kariér dvou významných učitelů Univerzity Karlovy v Praze, filosofa a biologa prof. Zdeňka Neubauera a filosofa a pedagoga doc. Zdeňka Pince. Svou práci označila za „životopisnou esej“. Tento žánr definovala jako biografii převedenou do epické literární podoby, tedy jako biografii obohacenou esejisticky pojatými úvahami.

Za primární zdroj informací, na nichž vybudovala svou rozpravu, si J. Srpová zvolila „pohled“ – „svědectví“ – „vzpomínkové retrospektivy“ sester obou vysokoškolských pedagogů. Sledovala tedy názory nejbližších příbuzných obou, u kterých předpokládala dlouhodobé či trvalé intenzivní kontakty. Již na tomto místě však nutno zdůraznit, že autorka bakalářské práce se neomezila pouze na tento orální pramen, který si sama vytvořila. Zejména v prvních kapitolách práce, v nichž sledovala životní osudy a karierní dráhu Zdenka Neubauera a Zdenka Pince, se opírala o relativně rozsáhlou literaturu nejrůznější provenience a zaměření (a ovšem také nestejně výpovědní hodnoty). Tato heuristika hovoří ve prospěch autorky, i když detailnější kritika využitých pramenů by výpovědní hodnotu práce zvýšila. Vysoké nároky na pozornost čtenáře klade ovšem dobře míněná snaha autorky o systematické řazení vylíčených osudů obou univerzitních učitelů s ohledem na analogické a logicky vymezené životní etapy. Ty autorka sleduje a opakovaně prezentuje ve vzájemné komparaci. Pro zpřehlednění by stačilo důsledné dodržení zvoleného rozlišujícího pojmenování obou osobností. Rozhodnutí autorky však možno respektovat.

Nejvýznamnějším pramenem z hlediska cíle rozpravy J. Srpové však zůstávají provedené rozhovory, uskutečněné podle rozsáhlého, dobře sestaveného dotazníku (v práci je uveden). Vyhodnocení rozhovorů s Kamilou Bendovou (sestra Zdeňka Neubauera) a Alenou Novou (sestra Zdeňka Pince) autorka práce provádí přehledně podle vhodně zvolených témat vázaných na život tělesným handicapem postiženého člověka. Pojednávají o handicapovaném dítěti v rodinných a sourozeneckých vztazích, o handicapu jako problému jedince, o přístupu okolní společnosti k lidem postiženým tělesným handicapem, o handicapu jako sociálním konstrukt. Přes nesporné podněty, které tyto pasáže práce J. Srpové přinášejí, zásadní výpovědní hodnotu mají prepisy rozhovorů, které J. Srpová uskutečnila s K. Bendovou (27 str.) a s A. Novou (26 str.). Dávají možnost uvažovat problémy nad provedený výklad autorky práce. Příkladem zmiňuji položení důrazu a podceňování určitých situací ve vzájemných sourozeneckých vztazích, nebo zapomínání, zkruslování či zatajování (podvědomé, vědomé, záměrné). Vždy jde o přístup respondentek k vlastní prožití minulosti.

Práce otevírá jeden z problémů naší současné společnosti. Přistupuje k němu prvořadě jako k problému rodinné etiky. Řeší ho ovšem v konkrétní situaci vysoce vzdělaných jedinců pohybujících se v mezinárodním evropském prostředí, i když jedinců rozdílných povahových rysů a sociálních východisek. Výpověďmi A. Novotné autorka zachycuje však i postoj ženy středoškolačky žijící trvale na malém městě, tedy ženy, která nevstoupila do prostředí intelektuální Prahy. Také toto srovnání má výpovědní hodnotu.

Práce Jasmíny Srpové splňuje požadavky kladené na závěrečné bakalářské práce. Doporučuji ji k obhajobě a hodnotím jako práci na rozhraní výborné a chvalitebné.

V Praze 27. 7. 2022

Mirjam Moravcová